

Alojz Peterle

Kakovost odnosov, proizvodov in storitev zagotavlja odličnost osebe

Uvod

Zakaj imata lahko dva kmeta z vinogradi na pobočju istega griča tako različno vino?

Zakaj gre v istem kraju nekemu podjetju dobro, drugemu podjetju iste branže pa slabo?

Zakaj neka športna ekipa iz neke majhne države dosega vrhunske rezultate, ekipa iz večje države pa v istem športu ne more naprej?

Odgovor je preprost: eni skrbijo za odličnost neprimerno bolje kot drugi. To ne pomeni, da se tudi slabši ne trudijo - vendar ne uspevajo v odličnosti.

Naj gre za odnose, proizvode, storitve ali športne rezultate, visoko kakovost zagotavlja predvsem odličnost osebe.

Lahko imamo odlične gene in dobre starše, mogoče tudi naklonjeno okolje, vendar se moramo za tisto, kar v nas drugi prepoznajo kot odličnost, več ali manj potruditi sami. Odličnosti se ne da naročiti v Mc Donaldsu (sploh pa ne po hitrem postopku), ampak jo lahko dosegamo izhajajoč iz naših vrednot in vizij, z voljo po visoki kakovosti tega kar delamo.

V tem odličnem forumu ni potrebno podrobneje razpravljati o osnovah odličnosti osebe, o čemer ste že večkrat izčrpno govorili.

Vprašanja odličnosti bi se rad ob tej priliki lotil z vidika nacionalnega in evropskega razvoja.

Osamosvojitve Slovenije

Dovolite, da se ob 15. letnici proglasitev naše samostojnosti spomnim uvodoma številnih političnih obiskov, ki so nam leta 1990 po prvih demokratičnih volitvah sporočali, da je politika umetnost možnega - naj bomo torej realisti in ne sanjamo o samostojni slovenski državi. Kljub takim nasvetom in nenaklonjenemu mednarodnemu političnemu okolju, kljub fizični premoči naših nasprotnikov, smo s projektom slovenske neodvisnosti uspeli.

Naj se ne sliši preveč ambiciozno, če ob obletnici naše samostojnosti rečem, da mora biti politika včasih tudi umetnost nemogočega. Vesel sem, da smo bili pred petnajstimi leti tega sposobni.

Tisto, kar premika meje mogočega, je ravno moč odličnosti.

Odličnost na področju politike ni enostavna zadeva. Zanj mora biti izpolnjenih kar nekaj pogojev. Med politiki, sociologi, psihologi in zgodovinarji je veliko govora o pomenu politične volje. Politična volja je nedvomno neobhoden element, ki pa sam zase še ni zagotovilo odličnosti. Za uspeh nekega političnega projekta je potrebna najprej dobra vizija, potem dobra strategija, nato dober program izvajanja. Težko privede do uspeha šibka vizija z močno politično voljo. Velja seveda tudi narobe ne more biti uspešna vizija brez resne politične volje. Vse naštetu, od vizije do programa izvajanja, je odvisno od kakovosti ljudi ki pri političnem projektu sodelujejo.

O lastni državnosti so naši predniki sanjali, si je želeli in se zanjo izjavljali. Zakaj smo jo dosegli šele prav leta 1991? Lahko bi rekli, da zato, ker so dozoreli notranji in zunanji pogoji.

To pot nismo imeli samo želja in vizij, ampak jasno izdelan politični program, ki so ga potrdile prve demokratične volitve, na to pa še plebiscit, imeli smo enotno delujočo vlado in zadostno parlamentarno podporo. Nova oblast je morala še posebej poskrbeti za dobre obrambne in varnostne priprave za primer napada kot tudi za promocijo našega glavnega narodnopolitičnega cilja na zuna-

njepolitičnem področju.

Ni bilo prvič v zgodovini, da o izidu vojne ni odločala tehnična opremljenost oziroma moč orožja, ampak srce tistih ki so se borili. V tem primeru pomeni odličnost srce - ne v številu utripov na minuto, ampak v predanosti skupnemu cilju.

Veseli smo lahko, da smo imeli v kritičnem trenutku zgodovine na svoji strani toliko odličnih in projektu predanih ljudi, ki so stavili za svobodo Slovenije vse. Ni odličnosti brez etične podlage in moralnega naboja. Moralni naboj se pojavi tam, kjer so naša prizadevanja utemeljena v vrednotah.

K odličnosti naše borbe za Slovenijo štejem dejstvo, da smo imeli v tej vojni zelo malo žrtev. Lahko bi imeli na tisoče žrtev že prvi dan vojne če bi ravnali drugače. Mi smo pokazali samo toliko sile, koliko je bilo nujno potrebno, drugo smo želeli doseči s političnimi in diplomatskimi sredstev. Naj omenim še eno področje odličnosti ki je bilo za našo borbo zelo pomembno - mislim na odličnost informiranja. Znani rek, da resnica osvobaja, se je potrdil tudi v tem primeru. Ker smo imeli zelo dobre in pravočasne informacije o name-nih nasprotnika, smo se lahko primerno in pravočasno odzivali in tudi tako preprečevali večje število žrtev. Ne na zadnje pa moram poudariti enotnost ljudi v času vojne preizkušnje, ki je dala našim prizadevanju ne samo naklonjen psihološki okvir, ampak je naše namene dodatno legitimirala. Če bi bili v tej vojni razdeljeni, verjetno na to temo ne bi govorili o odličnosti. Ta vojna je državljanke in državljane Slovenije povezala. Ta vojna se je bila za svobodo in dobro vseh, ne samo za interese neke politične opcije, ideologije ali ozke interesne skupine.

Seštevanje, ne izločanje

Z razčlenjevanjem slovenske poti v neodvisnost nisem imel samohvalnih namenov, ampak sem želel s tem uvesti razmišljanje o nujnosti politične odličnosti na notranjepolitičnem in mednarodnem področju.

Skupne cilje lahko kot narod z lastno državo dosegamo, kadar smo sposobni seštevanja. V politiki je lahko $1 + 1$ več kot 2. To ne pome-

ni, da bi se odpovedovali razlikam, ampak, da s politično odgovornostjo iščemo skupne imenovalce. V državah politične odličnosti stranke ne tekmujejo med seboj s politično radikalnostjo, ampak v tem, kdo bo bolje uresničil tisto, kar je za dobro države treba storiti. O uspešnosti tako pojmovane politike govori v Evropi ta čas najbolj Finska, ki je ne samo po gospodarskih kazalcih vodilna evropska država. Do takih uspehov se pride, če se na široko odpre možnosti za ustvarjanje in se dobre razvojne koncepte horizontalno in vertikalno povezuje v novo razvojno paradigmo.

Odličnost Evropske zveze

Naj nadaljujem z Evropsko zvezo, v katero se je Slovenija vključila pred dvema leti. Tam nas ne bi bilo, če se prej ne bi postavili na politični zemljevid sveta z lastno podobo in lastno politično voljo.

Beseda lastno ali suvereno je v tej zvezi bistvenega pomena. Evropska zveza je namreč zveza suverenih demokratičnih držav, ki delijo iste temeljne vrednote, načela in skupna pravila igre. Začetna skupnost jekla in premoga ne bi bila mogoča, če se ne bi prej zgodila skupnost vrednot, ki je postavila za osnovno izhodišče spoštovanje človekovega dostojanstva. To je omogočilo uspešen razvoj Evropske Zveze, v kateri razlike niso več motile, ampak bogatile.

Nacionalizmi imperializmi in različne ideologije so skušali razlike urejati s silo, kar so trdo plačali številčnejši in manj številni narodi in še posebej manjšine. Politični razvoj Evropske zveze temelji na spoštovanju različnih identitet, razlike pa se ureja s sklepanjem kompromisov. To je nedvomno pomemben del Evropske odličnosti.

Čeprav se Evropska zveza zadnje čase sooča z več problemi, se dogaja politično gledano nekaj nenavadnega: večja se število kandidatov za polnopravno članstvo, hkrati je z vseh kontinentov slišati želje po politično močnejši Evropski zvezi.

Spoštovanje človekovega dostojanstva in različnih identitet je nedvomno izvozni artikel in adut v rokah Evropske zveze pri njenem vstopanju v globalno igro. Prepričan sem, da lahko mednarodni odnosi oziroma nova ureditev sveta doseže več odličnosti samo na tak način, ne glede na to, kje se bodo končale meje širjenja Evrop-

ske zveze. Pri tem poudarjam, da ne zadostujejo širitve, ampak postavljanje resnično združene Evrope. Za trajnejšo odličnost Evropske zveze je nujen občutek za združeno Evropo pri njenih državljanih, ne samo pri poklicnih Evropejcih.

Skupna politika

Evropska zveza svoje od sebe in od drugih zaželjene vloge v globaliziranem svetu ne bo mogla odigrati brez več skupne politike, brez poglobljenega smisla za skupno v razširjeni družini. Jasno je, da ne moremo doseči več Evrope z manj politične volje - ne znotraj Evrope ne zunaj z nje. Več politične Evrope ne pomeni odpovedi konceptu Evropske zveze kot zveze suverenih nacionalnih držav in ne pomeni združenih držav Evrope.

Vsi glavni izzivi, s katerimi se danes sooča Evropska zveza, od zunanje politike, od energije do ptičje gripe, zahteva več sodelovanja in tudi novo odličnost sodelovanja.

K odličnosti spada tudi hitrost odločanja. V poslovnem svetu je kakovost proizvodov in storitev predpostavka, razlike v profitu se delajo s hitrostjo odločanja.

Pravimo, da je Evropska zveza mehka sila. To je simpatično, ni pa nujno zadostno, vsekakor pa bi bilo slabo zanjo, če bi veljala za počasno silo.

Tudi s tega vidika je poglobitev nujna. Kljub "ne-jem" v Franciji in na Nizozemskem ta čas pred nami ni resne alternative Evropski ustavni pogodbi, ki so jo podpisali vsi predsedniki vlad držav članic. Brez poglobitve se oddaljujejo možnosti za nadaljnje širitve.

Sedaj se nahajamo v času premisleka in razprav, v kateri se močno poudarja vlogo državljanov. Gotovo je, da bo združena Evropa uspela samo, če bodo imeli z njo veselje njeni državljani. Ne gre samo zato da vodilne ljudje Evropske zveze poslušajo državljane, ampak gre tudi za njihovo odgovornost: državljanov morajo povedati kaj je treba oziroma kaj hočejo storiti za nadaljnji napredek Evropske zveze. K odličnosti voditelja ne spada samo sledenje javnemu mnenju, ampak tudi ustvarjanje javnega mnenja. V času krize je to še bolj pomembno, čeprav je lahko seveda tudi ne popular-

no (če bi dal kancler Kohl odločitev o evru na referendum, bi se danes Slovenija verjetno ne veselila skorajšnjega vstopa v območje skupne valute). Torej ni treba posebej poudarjati, da je za Evropsko zvezo odličnost njenih voditeljev neobhodna - na evropski in na nacionalni ravni.

Globalizacija

Ob koncu ne morem mimo besede o globalizaciji. Kjer bomo močni v odličnosti, bomo lahko proces globalizacije vodili, sicer se mu bomo lahko samo prilagajali. Globalizacija pomeni zahtevo po izboljšanju naše konkurenčne sposobnosti, česar se ne da dosežati brez odličnosti.

Vesel bi bil, če bi na vseh ravneh razvijali tak pogled na odličnost, da bi bila le ta dobrodošla in nagrajena, da tisti ki zna, zmore in hoče več, upošteva dobre manire in zakone, zaradi svoje odličnosti ne bil celo kaznovan.

Za odličnost je vedno potreba in prilika. Naj nas ob 15. letnici slovenske samostojne državnosti družijo prepričanje, da je boljša prihodnost možna le z več odličnosti.